

REGION TARNOWSKI

Tarnów - Miasto od 1330 roku

Siódmego marca 1330 roku kancelaria królewska króla Władysława Łokietka, wystawiła Spycymirowi - wojewodzie krakowskiemu – dokument, na mocy którego mógł lokować miasto Tarnów.

Miasto założono na wzgórzu dominującym nad najbliższą okolicą (226 m n.p.m.). Średniowieczny układ starego Tarnowa zachował się do dzisiejszych czasów. Podstawą rozwoju Tarnowa był przebiegający przez miasto szlak handlowy prowadzący z Niemiec na Ruś, krzyżujący się ze szlakiem biegnącym z Węgier na wybrzeże Bałtyku. Tarnów był miastem prywatnym do roku 1787.

Największy rozwój miasta przypada na wiek XVI. Dziedzicem Tarnowa był wówczas Jan Tarnowski, hetman wielki koronny, znakomity gospodarz i organizator. W roku 1536, w obrębie murów, stało 200 domów mieszkańskich i mieszkało około 2 tys. mieszkańców.

Od 1567 do 1787 roku, czyli w ciągu 220 lat, liczne pożary, zarazy, następnie wojny, a przede wszystkim chciwość właścicieli, rujnują dobrobyt miasta.

Ponownie miasto zaczyna się rozwijać dopiero od końca XVIII w. W 1782 roku staje się siedzibą powiatu, a cztery lata później siedzibą biskupstwa. Stacjonuje tutaj również liczny garnizon wojska. XIX wiek to okres prowadzonych z rozmachem prac urbanizacyjnych. W 1870 roku Tarnów liczy już 21 779 mieszkańców i jest trzecim miastem pod względem liczby ludności w tej części kraju po Lwowie i Krakowie.

Gdy wybuchła I wojna światowa, w sierpniu 1914 roku, tarnowianie chętnie spieszą do Legionów Polskich. 31 października 1918 roku o godzinie 7.30 Tarnów jako pierwsze miasto w Polsce odzyskuje wolność.

W okresie II Rzeczypospolitej, w latach 1918-1939, miasto dalej się rozrasta i staje się ważnym ośrodkiem przemysłowym.

W dniu 28 sierpnia 1939 roku, na dworcu kolejowym w Tarnowie, wybuchła bomba zegarowa, pozostawiona przez niemieckiego dywersanta w wyniku czego zginęło 20 osób. Można więc powiedzieć, że II wojna światowa zaczęła się w Tarnowie. W dniu 14 czerwca 1940 roku spod żydowskiej łaźni wyruszył pierwszy transport do obozu zagłady w KL Auschwitz. Więźniowie z Tarnowa (728 osób) byli pierwszymi ofiarami obozu - mieli najniższe numery.

Po wojnie Tarnów był miastem powiatowym w woj. krakowskim. W roku 1975, w wyniku reformy administracyjnej kraju, Tarnów został siedzibą województwa. Miasto stało się ważnym ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym i kulturalnym regionu. Liczba ludności przekroczyła 120 tysięcy. Z dniem 1 stycznia 1999 r. miasto straciło status województwa. Obecnie jest stolicą 300 000 aglomeracji oraz siedzibą dwóch powiatów: grodzkiego i ziemskiego w woj. małopolskim. Ponadto w mieście znajdują się siedziby bądź też oddziały regionalnych i ponadregionalnych instytucji.

Tarnowskie Centrum Informacji - I miejsce w konkursie Polskiej Organizacji Turystycznej na najlepszy punkt IT w 2008 i 2010 roku!

Odnazka honorowa Ministra Sportu i Turystyki „za zasługi dla turystyki” w 2008 roku

Wyróżnienie dla strony www.it.tarnow.pl w konkursie „Złote Formaty 2008”

Dostarczamy kompleksowe i aktualne informacje o ofercie turystycznej Tarnowa i regionu.

W siedzibie TCI, Rynek 7 w Tarnowie, dostępne są:

- sala konferencyjna (max. 50 osób)
- mapy i przewodniki turystyczne
- tanie pokoje gościnne 1, 2, i 3 - osobowe
- wypożyczalnia rowerów
- przewodniki audio MP3

WYDAWCA:
© Tarnowskie Centrum Informacji 2011
Rynek 7, 33-100 Tarnów
tel.: 14 688 90 90 fax: 14 688 90 92
mail: centrum@it.tarnow.pl
www.it.tarnow.pl www.tarnow.travel

www.it.tarnow.pl

Tarnów - Bazylika Katedralna

Tarnów - Muzeum Etnograficzne

Tarnów - Bima Starej Synagogi

Tarnowska starówka, zwana "perłą polskiego renesansu", jest jednym z najpiękniejszych przykładów renesansowego układu architektonicznego polskich miast.

Rynek, wytyczony w chwili lokacji miasta w 1330 roku, otaczają kamienice wzniesione w większości w XVI - XVIII w. Do najcenniejszych wzniesionych w latach 1565 i 1568 należą znajdujące się w północnej pierzei dwa renesansowe budynki z podcieniami, oznaczone numerami 20 i 21. Obecnie mieści się w nich siedziba **Muzeum Okręgowego**.

Centralnie ulokowany **Ratusz**, pierwotnie gotycki, wybudowano pod koniec XV w. i wielokrotnie przebudowywano, nadając mu ostаточно jednoznaczne cechy stylu renesansowego. Bryłę budynku wieńczy ceglana, nietynkowana attyka z dwudziestoma ośmioma blendami. Grzebień attyki zdobią kamienne woluty, sterczyny i 14 maszkaronów. Trzydziestometrowa wieża mieści najstarszy w Polsce ręcznie nakręcany zegar.

Bazylika Katedralna, najbardziej reprezentacyjny zabytek Tarnowa, powstała w XIV w. w duchu gotyku. Dzisiejszy wygląd neogotycki, otrzymała po gruntownej renowacji i częściowej przebudowie w latach 1889-1900. Świątynia słynie z monumentalnych, kilkunastometrowych, renesansowych nagrobków przedstawicieli rodu Tarnowskich oraz manierystycznego Ostrojskich, które uchodzą za jedno z najwybitniejszych polskich dzieł sztuki takich mistrzów, jak: Bartłomiej Berecci, Jan Maria Padovano i Jan Pfister. Pomnik nagrobny Barbary z Tęczyńskich Tarnowskiej jest uważany za najpiękniejszą w całej Europie rzeźbę doby renesansu przedstawiającą kobietę. Od 1972 roku katedra nosi tytuł Bazyliki Mniejszej, a w 2006 roku ustanowiono w niej sanktuarium Matki Bożej Bolesnej.

W zaułku za Katedrą znajduje się **Dom Mikołajowski**, jedna z najpiękniejszych i najstarszych kamieniczek w Tarnowie, wzniesiona w 1524 roku. Mające tutaj swoją siedzibę **Muzeum Diecezjalne**, posiada w swoich bogatych zbiorach wyjątkowy eksponat – oryginał ołtarza pochodzący z wpisanego na listę UNESCO kościółka w Lipnicy Murowanej.

Konieczne zobacz

Istniejący od ponad 200 lat **Stary Cmentarz w Tarnowie**, zwany także Zabłockim, jest jednym z najstarszych zachowanych i użytkowanych do dzisiaj cmentarzy w Polsce. Najstarsze nagrobki pochodzą z końca XVIII wieku. Wpisany do rejestru zabytków, uznawany jest za jeden z najpiękniejszych w Polsce, nie tylko z uwagi na zabytki sztuki sepulkralnej, ale także ze względu na położenie, drzewostan, kameralność, niepowtarzalną atmosferę.

Drewniany kościół – sanktuarium p.w. Matki Bożej Szkaplerznej, znajdujący się w pobliżu Starego Cmentarza, poświęcony został w 1440 roku. Rokokowy ołtarz główny pochodzący z II poł. XVIII w. ma charakter architektoniczny, z rzeźbami św. Jana Chrzciciela i nieznanego z nazwiska biskupa. W ołtarzu znajduje się słynący łaskami obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVI w. malowany na desce, przemalowany w barokowej manierze, zapewne w XVIII w., pokryty częściowo sukienkami haftowanymi oraz koronami i blachami z XVIII i XIX w.

Drewniany kościół p.w. Trójcy Przenajświętszej, zbudowany w latach 1595-1597. Ołtarz główny pochodzi z I poł. XVII w. i ma charakter wczesnobarokowy z bogatą dekoracją snycerską. Na uwagę zasługuje renesansowy, pochodzący z 1600 roku obraz św. Trójcy namalowany w typie „Tronu Łaski” z napisem w języku hebrajskim.

Muzeum Etnograficzne, w którym znajduje się pierwsza w Europie stała ekspozycja poświęcona kulturze i historii Romów. Na dziedzińcu dawnego zajazdu podmiejskiego zobaczyć można sezonową wystawę oryginalnych wozów taborowych.

Tarnów Żydowski

Historia Tarnowa związana jest nierozzerwalnie z historią **ludności żydowskiej**, która przed II wojną światową stanowiła prawie połowę mieszkańców miasta, a najważniejszą ulicą dla tej społeczności była ulica Goldhammera z bankami, hotelami i domami modlitw.

Jednym z najważniejszych zabytków kultury żydowskiej jest **Bima** - podium w synagodze, z którego odczytywano Torę. Tarnowska Bima to pozostałość po murowanej synagodze zbudowanej w XVII w., którą hitlerowcy podpalił 9 listopada 1939 roku. Dziś w tym miejscu odbywają się koncerty muzyki klezmerskiej, organizowane corocznie w ramach obchodów Dni Pamięci Żydów Galicyjskich „Galicjaner Sztetl”. Obecnie otoczenie bimy wraz z fragmentami murów miejskich jest w trakcie rewitalizacji.

Mykwa, czyli **łaźnia żydowska**, wybudowana w latach 1900-1904, nawiązująca stylem do architektury mauretańskiej. W dniu 14 czerwca 1940 roku spod budynku łaźni wyruszył I transport z 728 więźniami do KL Auschwitz.

Cmentarz żydowski, założony ok. 1581 roku, jest jednym z najstarszych dobrze zachowanych cmentarzy żydowskich w Polsce. Znajduje się tutaj kilka tysięcy nagrobków (macew i sarkofagów), z których najstarsze pochodzą z końca XVII w. Tarnowska nekropolia jest cmentarzem wyznaniowym, nadal czynnym, często odwiedzianym przez turystów z całego świata. Kuta z żelaza, przedwojenna brama cmentarza, znajduje się obecnie w Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie.

Pomiędzy ulicami Weklerską i Żydowską zachował się najstarszy kwartał miasta zamieszkały przez Żydów już w XVI w. Charakterystyczne kamienice, z wąskimi sieniami, maleńkimi podwórkami i wąskimi ścianami frontowymi pochodzą z XVI i XVIII w. Część domów zachowała żelazne okiennice dawnych żydowskich sklepów, a na niektórych futrynach drzwi można zauważyć ślady po mezuzie (mały pojemnik na zwój pergaminu, zawierający dwa fragmenty Tory). W 1997 roku na rogu ul. Żydowskiej i Piekarskiej odsłonięto tablicę upamiętniającą męczeństwo 3000 tarnowskich Żydów zamordowanych przez hitlerowców.